

PM 2017:135 RI (Dnr 133-853/2017)

Samråd om ny markförlagd 220 kV-ledning mellan Mårtensdal i Stockholms stad och Jarlaberg i Nacka kommun

Remiss från Ellevio AB

Remisstid den 22 juni 2017

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen ”Samråd om ny markförlagd 220 kV-ledning mellan Mårtensdal i Stockholms stad och Jarlaberg i Nacka kommun” hänvisas till vad som anförs i promemorian.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård anför följande.

Ärendet

Stockholms stad har fått en remiss från Ellevio AB om samråd om dragning av en ny 220 kV elnätsförbindelse mellan elnätsstation Mårtensdal, Hammarby sjöstad, Stockholms stad och Jarlaberg, Nacka kommun. I föreliggande handling presenteras nio olika alternativa sträckningar samt en beskrivning av alternativens olika lokalisering, omfattning, utformning och miljöpåverkan.

Ärendet går att läsa i sin helhet på [Ellevios hemsida](#).

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd och Stockholms Stadshus AB. Stadsledningskontoret, exploateringskontoret, fastighetskontoret, miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret, Skarpnäcks stadsdelsförvaltning och Södermalms stadsdelsförvaltning har svarat i ett gemensamt tjänsteutlåtande på grund av kort remisstid.

Stadsledningskontoret, exploateringskontoret, fastighetskontoret, miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret, Skarpnäcks stadsdelsförvaltning och Södermalms stadsdelsförvaltning är positiva till en ny elnätsförbindelse till Nacka då detta är grundläggande för den fortsatta utvecklingen. Kontoren anser dock att frågan om alternativa lösningar och sträckor, som Ellevio AB redan har avfärdat, inte är tillräckligt väl redovisade för att kunna avfärdas. Kontoren ser därför fram emot en tydligare redovisning av detta i kommande handlingar. Vidare konstaterar kontoren att flera av de föreslagna dragningarna

hamnar i konflikt med stadens utvecklingsplaner i Hammarby sjöstad och Hammarbyhöjden. Kontoren anser att markkabelpaketet ska lokaliseras så att det inte begränsar och försvårar stadens utvecklingsarbete. Av de sträckor som presenterats i samrådshandlingen förordas alternativ 1b Heliosgången, även om det mest optimala vore att inte passera området alls. Kontoren tar upp att samrådsförslagets huvudalternativ passerar genom Stockholms del av Nackareservatet vilket kan komma att få stora konsekvenser för både naturliv och, under genomförandefasen, tillgänglighet till området. Om det inte går att hitta lösningar som minskar påverkan på naturliv och tillgänglighet förordar kontoren en annan sträckning för ledningsdragningen än genom naturreservatet i Stockholm.

Stockholms Stadshus AB konstaterar att det finns planer på bostadsutveckling inom det område som berörs och att både Stockholm Vatten och Avfall AB och Fortum Värme AB har ledningar som berörs inom de alternativa sträckningarna. Därför menar bolaget att elstråket behöver planeras så att det inte försvårar för framtida bostadsutveckling eller ny- eller omläggning av VA-ledningar och fjärrvärmeledningar. Ellevio bör kontinuerligt samråda med berörda bolag och förvaltningar inom kommunkoncernen i den fortsatta planeringen och gällande genomförandet av det aktuella elstråket.

Mina synpunkter

Med en växande befolkning i Stockholmsregionen växer också behovet av el. Det är viktigt att säkerställa hur kraftförsörjningen ska kunna tryggas för en växande befolkning, både i Stockholms stad och i kranskommunerna. Som ett led i 2013 års Stockholmsförhandling genomför Nacka kommun stora strukturförändringar med förtätning och infrastruktursatsningar, vilket leder till behov av kapacitetsförstärkningar av elnätet. Detta får dock inte ske genom alternativ som innebär begränsningar för stadens möjlighet för utveckling, exempelvis att bygga bostäder eller framtida behov av ny- eller omläggning av VA-ledningar och fjärrvärmeledningar, i berörda områden. Staden har pågående stadsutvecklingsprocesser i olika stadier för det berörda området.

Ellevio AB presenterar i samrådsunderlaget ett antal redan avfärdade alternativ på sträckningar. Staden anser att redovisade underlag, och argumentationen för avfärdandet av dessa alternativ, är alltför bristfällig. För att kunna ta ställning till lämpligheten att dra ledningen från Mårtensdal genom Hammarby sjöstad och Nackareservatet krävs enligt kontoren ett mer genomgående och transparent underlag än utskickat remissunderlag.

Sist vill jag lyfta fram att det är av stor vikt att minimera negativa konsekvenser för naturmiljön inom Nackareservatet. Det är även viktigt att säkerställa framkomligheten och tillgängligheten för besökare i naturreservatet och för de boende i Lilla Sickla under anläggningstiden.

I övrigt hänvisas till förvaltningarnas och bolagens synpunkter.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Som svar på remissen "Samråd om ny markförlagd 220 kV-ledning mellan Mårtensdal i Stockholms stad och Jarlaberg i Nacka kommun" hänvisas till vad som anförs i promemorian.

2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 15 juni 2017

KARIN WANNGÅRD

Bilaga

Samrådsremissen

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

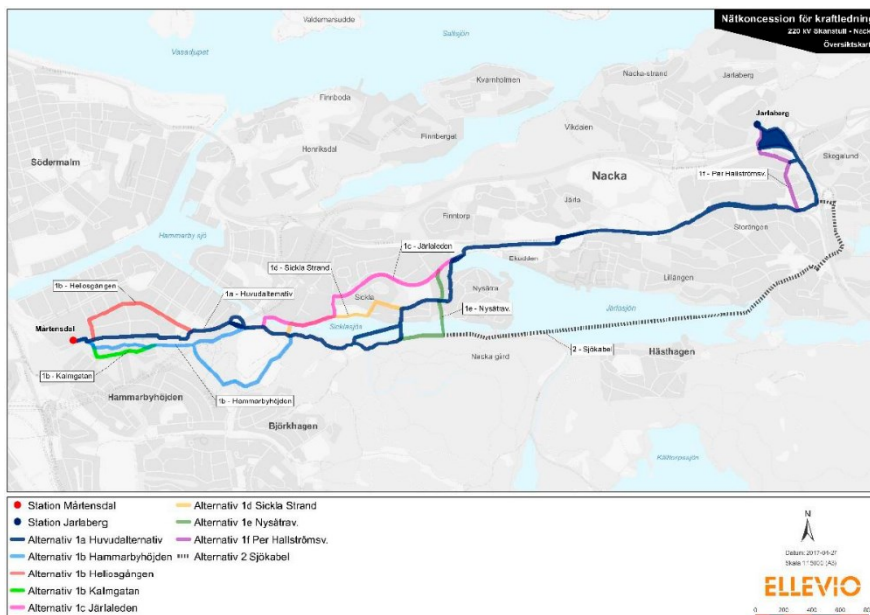
Ärendet

Som ett led i 2013 års Stockholmsförhandling genomför Nacka kommun stora strukturförändringar med förtätning och infrastruktursatsningar på västra Sicklaön. Idag försörjs kommunen av fem 33 kV-markkabelförband från stamstation Skanstull. För att långsiktigt upprätthålla elförsörjningen inom Nacka Energi AB:s distributionsområde planerar Ellevio AB att förstärka delar av elnätet till en ny fördelningsstation i Nacka kommun. Syftet med den planerade expansionen är att möta behovet av pågående och kommande exploateringsplaner i kommunen med bland annat 14 000 bostäder, 10 000 arbetsplatser, utbyggnad av Henriksdals reningsverk och nya tunnelbanan.

Samrådsremissen

Föreliggande remiss avser samråd enligt 6 kap. 4 § miljöbalken, som föregår ansökan om nätkoncession och vattenverksamhet samt upprättande av miljökonsekvensbeskrivning, avseende en 220 kV elnätsförbindelse mellan Mårtensdal i Hammarby sjöstad och Jarlaberg i Nacka. Syftet är att låta berörda kommuner och andra aktörer på ett tidigt stadium få möjlighet att påverka verksamheten.

Samrådshandlingen innehåller nio olika alternativa sträckningar av den nytillkommande ledningen samt en beskrivning av alternativens olika lokalisering, omfattning, utformning och miljöpåverkan.

I Stockholms stad passerar några av ledningsalternativen området runt Hammarbyvägen. Dessa områden planeras idag för att inrymma bostäder, kontor, skolor och förskolor.

Hammarbyvägen planeras för omvandling till stadsgata, eventuellt med överdäckning av befintlig genomfartsled, som bidrar till att stärka kopplingen mellan Hammarby sjöstad och Hammarbyhöjden.

Ellevio AB planerar att lämna in en nätkoncessionsansökan till Energimarknadsinspektionen under hösten år 2017. Efter att erforderliga tillstånd och dispenser erhållits planeras byggstart till år 2021 och driftsättning till år 2022.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, exploateringsnämnden, fastighetsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, trafiknämnden, Skarpnäcks stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd och Stockholms Stadshus AB. Stadsledningskontoret, exploateringskontoret, fastighetskontoret, miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret, Skarpnäcks stadsdelsförvaltning och Södermalms stadsdelsförvaltning har svarat i ett gemensamt tjänsteutlåtande.

Stadsledningskontoret, exploateringskontoret, fastighetskontoret, miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret, Skarpnäcks stadsdelsförvaltning och Södermalms stadsdelsförvaltning

Stadsledningskontoret, exploateringskontoret, fastighetskontoret, miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret, Skarpnäcks stadsdelsförvaltning och Södermalms stadsdelsförvaltnings gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 1 juni 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret, exploateringskontoret, fastighetskontoret, stadsbyggnadskontoret, miljöförvaltningen, trafikkontoret och Skarpnäck och Södermalms stadsdelsförvaltningar anser att det är viktigt och av hög prioritet att utvecklingen i Nacka möjliggörs genom att expandera kapaciteten för elförsörjning.

Kontoren anser dock att detta inte får ske genom alternativ som innebär begränsningar för stadens möjlighet för utveckling, exempelvis att bygga bostäder etc. i berörda områden.

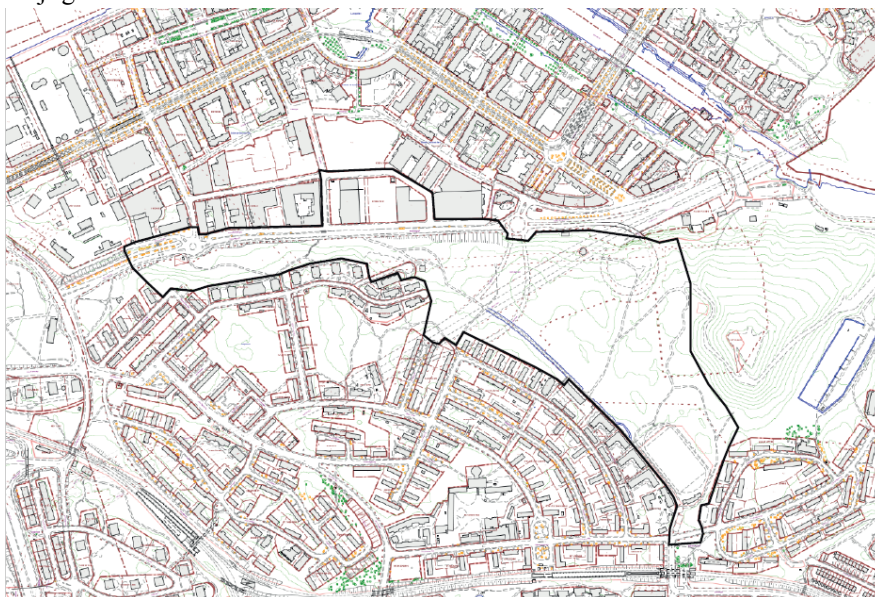
Ellevio presenterar i samrådsunderlaget ett antal redan avfärdade alternativ som skulle innebära att ledningarna inte skulle passera Hammarby sjöstad alls, bl.a. sjökabelförläggning i Hammarbysjön och Saltsjön. Ellevio har även avfärdat två alternativa stationer som skulle undvika Hammarby sjöstad helt. Kontoren konstaterar att redovisade underlag, och argumentationen för avfärdandet av dessa alternativ, är alltför bristfällig. För att kunna ta ställning till lämpligheten att dra ledningen från Mårtensdal genom Hammarby sjöstad och Nackareservatet krävs enligt kontoren ett mer genomgående och transparent underlag än utskickat remissunderlag.

Påverkan på stadsutvecklingen

Kontoren vill poängtera att staden har pågående stadsutvecklingsprocesser i olika stadier för det berörda området. Exempelvis planerar staden för att omvandla Hammarbyvägen och Hammarby Fabriksväg till en stadsgata med kontor, bostäder, eventuellt gymnasieskola samt ny koppling som förbinder Hammarby sjöstad med Hammarbyhöjden. I Hammarbyskogen planeras för bostäder, skola och förskola. Topografin, ekologiska spridningssamand, befintlig infrastruktur, trafik- och riskfrågor utgör redan idag komplexa förutsättningar för planering och genomförande av projektet och olika alternativ för stadsutveckling utreds för närvarande.

Kontoren anser utifrån ovan att det är olyckligt att ledningspaketet passerar stadens

utvecklingsområde där planeringen befinner sig i ett tidigt skede. Att tillföra en ytterligare begränsande faktor, i form av Ellevios kabelpaket, kan innebära stor risk för att slutresultatet försämrats både beträffande stadsbyggnadskvaliteter och beträffande antal bostäder som är möjliga att tillföra.

Avgränsning för utredningsområdet för Sjöstadshöjden och Hammarbyskogen

Kontoren anser rent generellt att kabelpaketet bör placeras så att ledningspaketet i framtiden inte riskerar nytillkommande bebyggelse på grund av eventuellt skärpta riktvärden.

Kontoren anser som nämnts ovan att andra möjligheter än att passera Hammarby sjöstad bör väljas i första hand. Av de alternativ som ändå presenteras i samrådsunderlaget förordar kontoren på första sträckan från Mårtensdal alternativ 1b, "Heliosgången". Alternativet är lokaliserat till planlagd mark vilket innebär tydliga förutsättningar för kommande projektering. Kontoren bedömer dessutom att det finns utrymme att lokalisera ledningspaketet utan att utsätta boende för strålningsnivåer utöver riktvärdena. Eventuellt kan denna sträcka även kortas av och förenklas genom att ledningspaketet dras bakom Fryshuset. Om det är genomförbart skulle detta medföra att intrång i Mårtensdalsgatan och Textilgatan kan undvikas.

Alternativ som avfärdas av kontoren.

Övriga alternativ som redovisas i samrådsunderlaget anser kontoren inte är aktuella att gå vidare med, vilket motiveras enligt nedan.

Det alternativ som Ellevio beskriver som huvudalternativ är en placering av ledningspaketet under Hammarby Fabriksvägs norra del, under det som är tänkt att omvandlas till stadsgata. Denna lokalisering, inklusive skyddsområde, innebär att ytan ovan ledningspaketet endast kan användas som gång och cykelbana. För att omvandla Hammarby Fabriksväg och Hammarbyvägen till stadsgata enligt stadens intentioner behöver det finnas full flexibilitet för gatans utformning. Detta riskerar att begränsas, och i ett alltför tidigt skede låsas, av ledningspaketets placering.

Vidare konstaterar kontoren att vägningsnittet stundtals är hårt trafikerat, samt att Hammarby fabriksväg är omledningsväg för Södra Länken vid avstängning. Detta innebär att all eventuell tid för avstängning kommer att vara svårgenomförd och potentiellt kostsam.

Kontoren konstaterar att alternativen 1b Hammarbyhöjden respektive 1b Kalmgatan riskerar att få starkt negativ effekt på den planerade stadsutvecklingen i Hammarbyskogen både i kvantitet och kvalitet genom att i ett alltför tidigt skede låsa förutsättningar för bostäder, skola och idrottsplats och även öka den planerade gatans breddmått i onödan.

Kontoren konstaterar att framtida mark- och sprängningsarbete kan komma att försvåras och fördyras och även innebära en risk för Nackas strömförsörjning.

Vidare ser kontoren att alternativ 1b Kalmgatan är placerad i den, efter stadsomvandlingen, enda ekologiska kopplingen mellan Nackareservatet och Årstaskogen, en koppling som i godkänt områdesprogram i stor utsträckning har värnats och avses utvecklas.

När det gäller etappen efter Hammarby sjöstad förordar kontoren en annan sträckning för ledningsdragningen än genom Nackareservatet i Stockholm. Kontoren ser en tydlig risk att ledningspaketet enligt huvudalternativet 1a samt alternativ 1e och 2 behöver förläggas utanför befintlig gång- och cykelväg på vissa sträckor. Detta kan få betydande negativa konsekvenser för naturmiljön inom det skyddade naturområdet, Nackareservatet i Stockholm stad och Nackareservatet i Nacka kommun (där staden är markägare). Ellevio behöver i underlaget tydligare redovisa vilka värden som kan sparas, vad som kan återställas och vilka värden som inte kan återställas inom arbetsområdet.

Kontoren bedömer att då gång- och cykelvägen är den enda entrén till Nackareservatet från Hammarby sjöstad kommer en avstängning av vägen få betydande konsekvenser för framkomligheten/ tillgängligheten för besökare i naturreservatet och för de boende i Lilla Sickla under anläggningstiden. En redovisning om hur framkomligheten ska lösas och vilka konsekvenser en sådan lösning får bör enligt kontoren göras.

Stockholm Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 8 juni 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm Vatten och Avfall AB:s remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Alla alternativa dragningar av elstråket korsar eller ligger parallellt nära VA-nät. Huvudsystemet för VA inom området levererar dricksvatten till centrala och sydöstra Stockholm samt till hela centrala Nacka och måste vara i drift under utbyggnaden av aktuellt elstråk. Det måste även vara möjligt att akut åtgärda uppkomna driftstörningar, t.ex. läckor, inom maximalt åtta timmar under både byggskedet som driftskedet av elstråket. Längre avbrott kan innebära betydande leveranssvårigheter av dricksvatten till Nacka.

Bolaget ser att det behöver tydliggöras vilka skyddsavstånd som gäller mellan elstråk och VA-ledningar vid både ledningskorsningar och parallell läggning. Den tekniska lösningen för korsning mellan VA-ledningar och elstråk måste tas fram. Generellt gäller att elstråk som korsar vatten- eller tryckavloppsledningar förläggs under VA-ledningarna.

För delar av de markförlagda elstråken finns det inom staden planer för ytterligare exploatering med bostäder inom både befintliga och nya områden. En markförlagd elkabel försvårar och fördyrar både om- och nyläggning av VA-system. I vissa fall kan inte nya huvudsystem för VA läggas i mark på grund av platsbrist. Mer kostsamma lösningar måste då tas fram för att klara VA-försörjningen i samband med utbyggnad av planerade bostadsområden.

Stockholm Vatten och Avfall förordar en tunnelförläggning av planerat 220 kV-kabelstråk. Det planerat elstråket måste utformas så att det minimerar risken för läckströmmar som medför påverkan och korrosionsrisk för metalliska VA-ledningar. Elstråket måste också utformas så att risken för personskador elimineras vid både planerade arbeten och akuta arbeten på VA-nätet under alla tider på dygnet. Stockholm Vatten och Avfall behöver också kontaktas kontinuerligt i den fortsatta planeringen och genomförandet av aktuellt elstråk (bilaga 1).

AB Stokabs remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Stokab välkomnar underlaget för samråd och målsättningen att finna ett alternativ som ger en liten samlad påverkan på boendemiljöer, infrastruktur, bebyggelseplaner, natur och

kulturmiljö. Stokab anser att det är positivt att underlaget lyfter fram att kabelförläggningen kräver samordning mellan befintliga och planerade aktörer och ledningsägare och att samförläggning av ledningar minskar påverkan på boendemiljöer och infrastruktur. Beroende på den slutliga sträckningen kan Stokab vara intresserat av samförläggning på vissa sträckor. Stokab anser därför att det är av vikt att säkerställa att befintliga ledningsägare, såsom Stokab, delges information så snart sträckningen slutligt bestämts, i syfte att möjliggöra samförläggning. Bolaget har i övrigt inga synpunkter på förslagen till sträckning som presenteras i underlaget (bilaga 2).

AB Fortum Värme samägt med Stockholms stad remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Inom redovisat område finns befintliga fjärrvärme- och/eller fjärrkyla-ledningar. Planerad schaktning intill Fortum Värmes ledningar skal alltid godkännas av bolaget innan arbete påbörjas och det är viktigt med tidiga samordningsmöten kring detta. Eventuella ledningsomläggningar bekostas fullt ut av den part som initierar omläggningen. Om alternativet 1b Hammarbyhöjden blir aktuellt är Fortum Värme intresserade av samförläggning på sträckan längs koloniområdet och vidare mot och över Sickla kanal.

I Hammarby Sjöstad samt vid Hammarbybacken och i Sicklasjön finns det markförlagda samt borrhade fordonsgasledningar. Dessa måste beaktas vid detaljprojekteringen. Åtgärder i Fortum Värmes distributionsanläggningar utförs av Fortum Värme och bekostas av byggherrarna enligt gällande avtal. Bolaget ser vidare att det är viktigt att genomförandavtal tecknas snarast möjligt. I övrigt har bolaget ingen erinran (bilaga 3).

Koncernledningens synpunkter

Stockholm Vatten och Avfall och det inom koncernen delägda bolaget Fortum Värme har ledningar som påverkas av de olika alternativa sträckningarna för elstråket. Stockholm Vatten och Avfall ansvarar också för stadens s.k. Samlingskarta som innehåller information över de ledningar och anordningar som finns under jord inom staden. Stokab har ett markförlagt fibernät som når 90 procent av hushållen i Stockholm. Bolagen är således de aktörer inom koncernen Stockholms Stadshus AB som kan påverkas mest av den framtida placeringen för elstråket.

Stokab anser att det är positivt att underlaget särskilt lyfter fram att en kabelförläggning i storstadsmiljö kräver samordning med befintliga och planerade aktörer och ledningsägare. I linje med detta vill bolaget få information så snart sträckningen slutligt bestämts i syfte att möjliggöra eventuell samförläggning.

Fortum Värme lyfter fram att det har fordonsgasledningar, fjärrvärme- och/eller fjärrkyla-ledningar som kommer att påverkas inom de olika sträckningarna. Bolaget anser, vilket koncernledningen också instämmer i, att befintliga ledningar behöver beaktas och att planerade markarbeten behöver godkännas av dem före uppstart. Vidare anser koncernledningen, vilket Fortum Värme också anför, att ledningsomläggningar eller andra kostnader som elstråket kommer att medföra bolagen ska bekostas av Ellevio.

Stockholm Vatten och Avfall förordar en tunnelförläggning av planerat 220 kV-kabelstråk och ser att samtliga alternativa dragningar av elstråket korsar eller ligger nära dess vatten- och avloppsnät. Bolaget poängterar också att dess huvudsystem för ledningar måste vara i drift under kommande utbyggnad av elstråket. Dessutom ser bolaget att VA-ledningarna behöver ligga ovanför elstråket, så att tillgänglighet för drift- och underhåll inte påverkas. I linje med detta behöver det också tydliggöras vilka skyddsavstånd som gäller mellan elstråket och VA-ledningar vid korsningar och parallell läggning.

Koncernledningen konstaterar, vilket Stockholm Vatten och Avfall också anför, att det finns planer på bostadsutveckling inom de områden som berörs. Därför behöver elstråket planeras så att det inte försvårar bostadsutveckling eller framtida behov av ny- eller omläggning av VA-ledningar och fjärrvärmeledningar. Den fortsatta planeringen och genomförandet av aktuellt elstråk behöver därför ske i kontinuerlig dialog och kontakt med

berörda bolag och förvaltningar inom Stockholms stads kommunkoncern.

Koncernledningen är i övrigt positiv till förslaget och ser att elstråket är av betydelse för både nya bostäder och arbetsplatser i Nacka kommun. För mer utförliga synpunkter hänvisar koncernledningen till bolagens remissvar.